

בין הקצוות

עיון בפרשת השבוע על פי ה"רלי יקר"

ומרעיש עולם ברשעם, אבל יהיו אנשים גדולים רבי פעלים. זאת היא תכונת היצירה לאמתתה, אלא שטבע היצירה שכחה השלם יצא רק בחלק ממנה, ורבים מיצורים יצאו שלא לפי שלמות הכונה התכליתית וישתלמו בהמשך הזמנים. ע"כ עיקר בריאת עולמא היא שיהיו בה אנשים גדולים, בעלי נפשות גדולות ושאיפות חזקות ורבות ערך. וכיון שהבחירה היא בהכרח חפשית, הלא אי אפשר לומר אחרת, כ"א שאיברי עולמא אלא לצדיקים גמורים ולרשעים גמורים, שהם המה בעלי הנפשות הגדולות רבות האון. אבל הבינונים, הנדים בחפצם כאשר ינוד הקנה, הם אינם האנשים של שלימות היצירה. שכיון שהאדם עלול לנטות פעם לטוב ופעם לרע הוא אות על רפיון נפשו וקטנותה. ולא זו היא תכלית היצירה ומטרתה, הכונה העליונה היא שיהיו נמצאים אנשים רבי ערך ורבי כח, שהם ראויים להעשות על ידם דברים גדולים, ולא ננסים ונפשות שפלות מתנוודדים כקנים ונוטים לכל רוח.

אשר בקרבו. כמו ואשר בקרבו דהיינו הבינונים כמו (חבקוק ג יא) שמש ירח עמד זבולה. חסר וי"ו כאילו אמר שמש וירח כך כאן כאילו אמר והאספסוף ואשר בקרבו כולם סג יחדיו נאלחו מכף רגל ועד ראש כולם התאוו תאוה:

וע"ד המדרש י"ל שכך מדתו של הקב"ה, בזמן שהבריות רעים וחטאים אז הקב"ה שולח יד בבי' הקצוות בטובים וברעים כדי שכל הבינונים יקחו מוסר בקי"ו, כי אילו היה נוגע בפחותים לבד אז יתלו הטובים שבהם במעשיהם הטובים לאמר לא תגיש בעדינו הרעה כי אין אנחנו חטאים כמותם, ע"כ הוא נוגע גם בשלמים שבהם ואז יקחו הפחותים מערכם ק"ו לאמר אם אש אחזה בלחים מה יעשו קוצים יבשים כסוחים, ואם היה נוגע רק בטובים שבהם יאמרו הפחותים בשלמא אלו דין הוא שיענשו כי קרובים המה אל ה' וסביביו נשערה מאד. כי כל הקרב הקרב ביותר אל ה' או ביותר הוא צריך לדקדק במעשיו כי אינו דומה מורד במלך תוך פלטין שלו למורד במלך חוץ לפלטין שלו, ע"כ הקב"ה אוהו בבי' הקצוות ואז בטלו כל הטענות האלו וכל מה שבתוך הקצוות יפחדו אל ה' ואל ישובו לכסלה. ודבר זה מפורש ע"י יחזקאל (טו ב-ד) בן אדם מה יהיה עץ הגפן וגו', את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלה למלאכה. כי המשיל את ישראל לגפן שהאש אוכל בשני קצותיו ותוכו נחר ונרעש כך הקדוש ברוך הוא אוהו באספסוף בקצינים ובמוקצים כדי שאשר בקרבו נחר ויפחד, וכאשר סרו כולם מן הדרך אז אכלה האש ככולם בין באספסוף בין באשר בקרבו דהיינו תוכו.

5. עין אי"ה ברכות ב', ט', רכ"ד ואמר רבא לא איברי עולמא אלא לצדיקים גמורים ולרשעים גמורים. שיהי' האדם חפשי בבחירה, זאת היא תכונת האדם וגדרו וע"ז נברא האדם. ותכלית הכללית יוצאת מן הרשעים ג"כ, אלא שאוי לו לרשע שבחר שיצא התכלית הכללית מצדו בדרכים רעים שמסבבים רעות לו ולזולתו, ואשרי לצדיק שבחר לעבוד לתכלית הכללית באורח ישרה המלאה אור וטוב לו ולעולם. אבל בעיקר הדבר שיהיו מהמין האנושי צדיקים וגם רשעים זהו חק היצירה ותעודתה. אבל זה ודאי שהיצירה על מתכונתה נוסדה שיהיו הנפשות נפשות גדולות ואמיצות, בעלי כח ורצון כביר וראויות לעשות גדולות. ע"כ כשיהיו צדיקים יעשו צדקות גדולות ורבות ערך ויהיו לברכה בארץ, וכשיהיו רשעים יהיו מרגיזי ארץ

1. במדבר י"א, א'; ד' ורע"י

(א) ויהי העם כמתאננים רע באנני יהוה וישמע יהוה ויזור אפו ותבער בם אש יהוה ותאכל בקצה המזונה: ... (ד) והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר:

(א) ויהי העם כמתאננים – (ספרי) אין העם אלא רשעים וכן הוא אומר (שמות יז) מה לעשה לעם הזה ואומר (ירמיה יג) העם הזה הרע. וכשהם כשרים קרואים עמי שנא' (שמות ה) שלח עמי (מיכה ו) עמי מה עשיתי לך: ...

צקה המחנה – צמוקאין צדהם לשפלות אלו ערב רב רבי שמעון בן מנסיא אומר צקאינים צדהם וצגולוים: ...

(ז) והאספסוף – אלו ערב רב שנאספו אליהם צלחתם ממלכים:

ויצאו – (ס) גם בני ישראל ויצאו עמהם:

2. כלי יקר במדבר י"א א'; ד'

ורז"ל (ספרי יא א) דרשו בקצינים שבמחנה או במוקצים שבמחנה, ואין הלשון מחזור אצלי כי כל קצה אינו לשון קצין, ולא לשון מוקצה. ונ"ל שהכל מוודים שאין קצה יוצא מידי פשוטו שמדבר בקץ המחנה כי כל הקץ לשון סוף הוא אך שלכל קצה יש ב' קצוות ראש וסוף. ובנוהג שבעולם שקציני עם הולכים בראש המחנה דהיינו קצה ראשון, והמוקצים הולכים בסוף המחנה דהיינו קצה אחרון, ולכל הדעות אין קצה המחנה יוצא מידי פשוטו אך שלא פורש במקרא באיזו קצה אם בקציני עם ההולכים ראשונה בקצה ראשון, או במוקצים שבמחנה ההולכים בקצה אחרון, ע"כ נחלקו רז"ל בדבר י"א בקצינים, וי"א במוקצים. ומחלוקתם תלוי במה שארז"ל (ב"ק ט.) אין פורענות בא לעולם אלא בעבור הרשעים ואינו מתחיל כ"א בעדיקים שנאמר (שמות כב ה) כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש. שכבר נאכל גדיש, ולפי זה מ"ד בקצינים שבמחנה סובר שפסוק זה מדבר באותם שהפורענות מתחיל בהם, ומ"ד במוקצים סובר שפסוק זה מדבר באותם המסבבים הפורענות, אבל מוקצאמר והאספסוף ב"פ סוף ש"מ שמדבר בשניהם בקצינים ובמוקצים כי שניהם בסוף זה בסוף ראשון וזה בסוף אחרון, וכן משמע לשון הכתוב ומצאה קוצים היינו ב' קצוות כי קוצים לשון קץ ונאכל גדיש הכל בכלל אפילו הבינונים שבתוך לכך נאמר והאספסוף. היינו ב' סופות